

MENPEKO ESALDIAK

HELBURUZKOAK: orainaldiko aditz denboretan “ut” erabiltzen da menperakuntza egiteko; iraganean aldiz “ne” + inperfektua edo “ad” (norantza).

Adb: Nultus liber est *tam* malus *ut* non aliqua parte prsit.
Ningun libro es *tan* malo *que* no sea de probecho en alguna parte.

ONDORIOZKOAK: menpeko esaldi mota hauek aurrekariak edo anaforak izan ohi dituzte beste esaldiren batean edo esaldi nagusian bertan.

Adb: Pompeius Atticus *sic* Graece loquebatur *ut* Athenis natus videretur.
sic... *ut* (de tal modo *que*)

KAUSALAK:

cum + subj.

1. ablatibozko preposizioa
2. konjuntzioa: indikatibozko aditz denbora erabiliz gero denbora izango litzatekeelarik, subjuntiboa erabiliz kausa edo kontsesioa da. Kausa aldiz denboran zehar gertatu bada inperfektua nahiz perfektua izan “cum” historikoa esaten zaio.
3. lokuzioa

ut

1. indikatiboarekin joanez gero denbora markatuko luke
2. subjuntiboarekin joanda helburuzkoa (*para que, so that*), konpletiboa nagusian pentsamendu aditza eramanez (*ut/ne, quod*) edo ondoriozkoa izan daiteke (nagusiak *sic, ita, tam...* eramanez)

quod: erlatibozko neutro nominatibo edo akusatiboa izan daiteke kausa markatzerakoan.

DENBORAZKOAK: partizipio absolutuarekin, gerundia preposizioarekin eta “in” preposizioa ablatiboarekin joan daitezke menpeko esaldi baten bidez denbora markatzeko. Menderagailuak *ut, cum* (subj.), *dum, autequam, pirusquam, simulac, ubi...* izan daitezke. Galderak egiterako garaian “ubi” partikula erabili beharko dugu.

Adb: Mario *cum omnes portus terranque fugeret* in Africam pervenit.
Mario Afrikara iritsi zen *portu guztiak sahiesten zituelarik*.
Ut fuba signum datum est militer ad arma concurreunt.
Soldaduak *armen bila joan ziren seinalea tronpetaz eman zenean*.

BALDINTZAZKOAK: edozer gauza gertatuta ere ondorio bat izango duten egoeretan ematen den menperakuntza esaldi motak dira. Hiru baldintza mota sailkatzen dira: errealak (non bai baldintzan eta baita ondorioan ere indikatiboa erabiltzen den), posibleak (non baldintzan subjuntiboa eta ondorioan orainaldiko perfektua erabiltzen den) eta hipotetiko irrealak (non baldintzan inperfektua eta ondorioan pluskuanperfektua erabiltzen den).

Adb: Si hoc credis, erras. / Si peccavit, puniatur.
Si hoc credas, erres.
Si hoc credes, errares. / Si hoc credidisses, errarisses.

KONTZESIBOAK: balizko ondorio baten ukapena adierazten duen menpeko esaldi mota da.

Menpeko esaldia indikatiboan (quamquam / etsi (et si X ba ere) / tametsi) nahiz subjuntiboan (ut / cum / quamuis (nahiz eta) / licet (zilegitasuna)) egon daiteke. Esaldi nagusia aldiz indikatiboan egongo da beti (Tamen (hala ere) / nihilominus).

Adb: stil if you've done it / even if you've done it

egin baduzu ere / si bien lo has hecho /aunque lo hayas hecho

Inocens, quamquam abest a culpa, suspicione non caret.

Nahiz eta errutik urrun egon, ez da susmoaz libro.

Quamuis dives sis, beatus non es.

Aberatsa zaren arren, ez zara zoriontsu.

Legatus cum aegrotus esset tamen non sibi quieten sumpsit.

Ordezkarriak, gaixorik zegoen arren, ez zuen atsedetik izan.

Sperne divitas quamuis magnas.

Aberastasuna gutxietsi eta handiak ere.

KONPARATIBOAK eta SUPERLATIBOAK: bi objektu, pertsona edo egoeren arteko alderaketan datza menpeko esaldi mota honek edo denen gainetik gailentzen dena. Superlatiboen kasuan erreduplikazioa da ohikoena (-iss, -err, -ill...).

	Kualitatea	Kantitatea	
Gutxiago	minus	minus	Livia minus alta erat.
Berdin	tam	tantum	Caesar tam felix fuit quam Pompeius.
Gehiago	magis	plus	Caesarem tam felicem puto quam Pompeium.
	-ior /-ius		Caesar felicior Pompeio erat.
			Caesar felicior quam Pompeius erat.
			Dominum maio rem (quam tuam emi).
			Romani tantos equos tulierunt quam Carthaginenses.
			Panes magis edibilis.
			Filia magis fidabilis erat.
			Plus quam pars dimidi a venit.
			Fortior fuit quam prudentior.
			Panes meliores quam hunc quaero.
			Filias iunior erat quam amica.
			Magis fortis fuit quam prudens.